

Δίκαιο των Ανηλίκων

Ενότητα 13: Έρευνες σκοτεινού πεδίου

Αγγελική Γ. Πιτσελά, Αν. Καθηγήτρια Εγκληματολογίας -
Σωφρονιστικής
Τμήμα Νομικής Σχολής ΑΠΘ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Έρευνες σκοτεινού πεδίου

έρευνες θυματοποίησης και έρευνες
αυτοαναφερόμενης εγκληματικότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Έρευνες θυματοποίησης
2. Έρευνες αυτοαναφερόμενης εγκληματικότητας.
3. Κανονικότητα της παραβατικότητας των ανηλίκων βάσει των διεθνών ερευνών της αφανούς εγκληματικότητας.
4. Συμπεράσματα για την αντεγκληματική πολιτική

Σκοποί ενότητας

- Να αναλυθούν και να κατανοηθούν οι έρευνες θυματοποίησης και αυτοαναφερόμενης εγκληματικότητας, οι στόχοι και οι σκοποί τους.
- Να διερευνηθούν και να αναλυθούν τα συμπεράσματα που προκύπτουν από αυτές.

Στόχοι των ερευνών θυματοποίησης

- Ανίχνευση της εγκληματογενούς διακινδύνευσης ενός αντιπροσωπευτικού δείγματος του πληθυσμού σε μια πολιτεία, πόλη ή γεωγραφικό διαμέρισμα, ανεξάρτητα από τη λειτουργία του συστήματος της ποινικής δικαιοσύνης.
- Επιδιώκεται η διερεύνηση και εξακρίβωση της έκτασης της καθημερινής απειλής της ζωής, της ιδιοκτησίας κ.λπ. μιας συγκεκριμένης ομάδας.
 - Καθώς και η προθυμία της καταγγελίας των θυμάτων εγκλήματος για λόγους αισθήματος ντροπής, κοινωνικής κατακραυγής, φόβου εκδίκησης κ.ά.
- Διαπίστωση της αντικειμενικής εγκληματογενούς επιβάρυνσης.
 - Αλλά και της υποκειμενικής εγκληματογενούς επιβάρυνσης: το μέγεθος και ο βαθμός του φόβου θυματοποίησης ή φόβου του εγκλήματος.

Είδη Θυματοποίησης

- Πρωτογενής:
 - Άμεση ή έμμεση ψυχική, σωματική, κοινωνική, ηθική και οικονομική βλάβη ή ζημία του θύματος από την αξιόποινη πράξη.
- Δευτερογενής:
 - Περαιτέρω βλάβη από τις απρόσφορες αντιδράσεις των φορέων του επίσημου ή και του άτυπου κοινωνικού ελέγχου.
- Τριτογενής:
 - Οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις.

Αναγκαιότητα ερευνών θυματοποίησης (1 από 2)

- Η ετοιμότητα για καταγγελία του θύματος είναι καθοριστική για την έκταση, τη δομή και την πορεία της επίσημα καταγεγραμμένης εγκληματικότητας.
- Μεθοδολογικά προβλήματα:
 - Ελλιπής αντιπροσωπευτικότητα των εξετασθέντων δειγμάτων.
 - Περιορισμός στα κλασικά εγκλήματα.

Αναγκαιότητα ερευνών θυματοποίησης (2 από 2)

- Αποτελέσματα:
 - Σχέση μεταξύ επίσημα καταγεγραμμένης και μη εγκληματικότητας.
 - Διερεύνηση των κινήτρων που απέτρεψαν το θύμα του εγκλήματος να προβεί στην καταγγελία ή μη του εγκλήματος.
- Συμπεράσματα:
 - Η εγκληματικότητα είναι ευρύτερα διαδεδομένη απ' ό, τι συνάγεται με βάση την ανάλυση των επίσημων εγκληματολογικών στατιστικών.
 - Τα βαριά εγκλήματα καταγγέλλονται συχνότερα στις αρμόδιες αρχές.
 - Το ποσοστό θυματοποίησης των ανδρών είναι μεγαλύτερο έναντι αυτού των γυναικών.
 - Περισσότερο συχνά οι ανήλικοι καθίστανται θύματα εγκλημάτων από ανηλίκους παρά από ενηλίκους.
 - Αλλά, όσο αυξάνεται η βαρύτητα του εγκλήματος τόσο μειώνεται η συμμετοχή των ανηλίκων ως δραστών σε βάρος ανηλίκων θυμάτων, ενώ αυξάνεται η συμμετοχή των ενηλίκων ομολόγων τους.

Έρευνες αυτοομολογούμενης εγκληματικότητας

- Κύριος στόχος είναι η μελέτη του εγκλήματος που δεν γνωστοποιείται στις αρμόδιες αρχές ή γνωστοποιείται αλλά για ποικίλους λόγους δε βεβαιώνεται επίσημα.
- Τα αποτελέσματα των ερευνών αυτοομολογούμενης εγκληματικότητας δείχνουν μια μέτρια έως υψηλή εγκυρότητα.
- Αμφισβητείται η μέθοδος εμπειρικής προσέγγισης της αυτοομολογούμενης εγκληματικότητας επειδή στηρίζεται στη μνήμη και την ειλικρίνεια του ερωτώμενου.

Έρευνες αυτοομολογούμενης εγκληματικότητας-Πορίσματα 1

- Έχουν καταδείξει ότι ελάχιστοι νέοι άνθρωποι από εκείνους που δεν είχαν έλθει σε επαφή με το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης υπήρχαν που να μην παραδέχθηκαν ότι είχαν τελήσει ένα ή περισσότερα εγκλήματα.
 - Το 1992 σε έρευνα που διεξήχθη στην Αθήνα, το 78% των ερωτώμενων δήλωσε ότι είχε επιβιβαστεί σε μεταφορικό μέσο χωρίς εισιτήριο.
 - Το 1981-1982 στη Βρέμη της Γερμανίας, το 82% των ερωτηθέντων είχαν διαπράξει τουλάχιστον ένα έγκλημα.
- Μειονότητα των νεαρών ατόμων δεν υπήρξε δράστης κάποιου εγκλήματος.
 - Κατά πλειοψηφία ευτελούς φύσης.

Έρευνες αυτοομολογούμενης εγκληματικότητας-Πορίσματα 2

- Επεισοδιακός χαρακτήρας της νεανικής παραβατικότητας.
 - Και άρα, η διεξαγωγή της ποινικής διαδικασίας θα πρέπει να θεωρηθεί ως δυσανάλογη.
 - Επιχείρημα υπέρ της παράκαμψής της.
- Οι περισσότεροι ανήλικοι σταματούν να τελούν εγκλήματα από μόνοι τους.
- Τα ευρήματα για τη σχέση μεταξύ του οικονομικο-κοινωνικού στρώματος και της εγκληματικής δραστηριότητας είναι αντιφατικά.

**Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή
σας.**

**Αγγελική Γ. Πιτσελά, Αν. Καθηγήτρια
Εγκληματολογίας - Σωφρονιστικής,
Τμήμα Νομικής Σχολής ΑΠΘ.**

Βιβλιογραφία

Α. Πιτσελά, Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων, ζ' εκδ., εκδ. Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013, σελ. 1-23.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Αγγελική Γ. Πιτσελά.
«Δίκαιο των Ανηλίκων. Έρευνες σκοτεινού πεδίου». Έκδοση: 1.0.
Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS268/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

